

Milý příteli,

otevřený dopis Jana Tesaře prof. Jiřímu Hájkovi vyvolal v prvních ohvě-
lích víc rozruchu, než jsem očekával. To svědčí o nepřírozené nervozitě řady
signatářů Charty 77. Mluvil jsem o věci s řadou svých přátel, s nimiž se
znám a s nimiž jsem spolupracoval v nejrůznějších formách po dlouhá léta;
jsme všichni zvyklí na dlouhé a tvrdé diskuse a nikdy jsme v konfrontaci ná-
zorů neviděli něco, co by nás mohlo ohrožovat. Nepropadli jsme proto panice,
že se Charta začíná rozvážet a rozsypávat; to jenom někteří signatáři, kteří
nemají naše zkušenosti, se obávají něčeho, o čem my víme, že má vposledku
konsolidující a integrující vliv. Zejména svým jiným přátelům, novějším a
nejnovějším - totiž komunistům /přesněji ex-komunistům/ bych chtěl se vším
důrazem říci, o čem jsem skálopevně přesvědčen: že touto /a doufám, že ni-
koliv poslední/ diskusí a polemikou prokazuje a prokáže Charta 77 víc vnitř-
ní odolnosti a pevnosti, než současný politický establishment, který si ta-
kovou diskusí a polemiku prostě dovolit nemůže.

Únor 1948, jehož 30. výročí jsme nedávno vzpomínali /i když s naprosto
jinými myšlenkami a s jiným hodnocením, než bylo oficiální/, byl možný v té
podobě, v jaké k němu došlo, jenom proto, že diskuse a polemiky v době od
května 1945 byly podvázány, že některé politické otázky a témata velké důle-
žitosti byly pro veřejné probrání tabu; a zejména proto, že kompromisy, kte-
rým se politika a politikové nikdy nemohou vyhnout, nebyly předkládány zjev-
ně a zřetelně jako kompromisy, ale jako zásadní program. Nejenomže veřej-
nost byla klamána, ale představitelé nekomunistických stran klamali sami se-
be, politicky řádně nepřacovali, spoléhali na neexistující nebo shnilé opo-
ry a byli nakonec překvapení, zaskočení a neschopní okamžité, pohotové, ale
promyšlené reakce. Mocenský zvrát byl tehdy nejenom důsledkem protidemokra-
tických metod komunistů, ale stejně tak i důsledkem nepřipravenosti a ne-
schopnosti ostatních stran; a ovšem i panického strachu a netečnosti nejšir-
ších vrstev obyvatelstva. Rudé právo vzpomnělo zcela právem té skutečnosti,
že došlo pouze k jedinému masovějšímu protestu - totiž pražských vysokoškol-
ských a zčásti i středoškolských studentů /příčemž ovšem není pravda, že šlo
převážně o reakcionáře a svedené; reakcionářů bylo jinde ve společnosti mno-
hem víc a svedení si obvykle počínají zcela jinak, než jak si počínali stu-
denti tehdy/.

Jsem přesvědčen, že kdyby byli komunisté dosáhli své politické hegemo-
nie /tj. tak daleko kdyby to došlo/ za aktivní a účinné kontroly a bdělosti
ostatních stran, nemuselo dojít při vpodstatě stejném ekonomickém a spole-
čenském vývoji k oněm známým excesům, označovaným eufemicky jako "politické
deformace socialismu". Obyvatelstvo naší republiky se ve své převážné vět-
šině chovalo jako zmatená, zstrašená, politicky nevzdělaná a bezcharakter-
ní masa, jejímž hlavním orientačním principem byly reminiscence na Protek-
torát a nacistickou okupaci. Ovšem bylo šokováno nesčetnými politickými pro-
cesy - od velkých monstrprocesů počínaje až po tisíce procesů s tzv. kulaky,
bývalými "podnikateli" /za něž byli považováni i všichni malí živnostníci/
atd., atd.; ale k zastrahování jsou zapotřebí vždy dvě strany - a ochota k
tomu, nechat se zastrahit, tu byla veliká.

Proto také dnešní argumentace pravičáků např. ve Francii, že tzv. euro-
komunistům se nesmí důvěřovat a že na jejich sliby nelze spoléhat, protože
to jsou jen předvolební taktické manévry, kdežto ve skutečnosti že připravu-
jí zase jen puč - tedy tato argumentace je demagogická. Tak jako p. roku 1968
nutně musel probíhat jinak než známé události v Maďarsku v roce 1956, proto-
že historické podmínky byly jiné, tak by se události vyvíjely zase jinak v
dnešní Francii nebo Itálii, i kdyby komunisté se socialisty nebo dokonce sa-
mi mohli v důsledku volebního vítězství postavit svou vládu. A zase by to
samozřejmě do velké míry záviselo na nekomunistických stranách a vůbec na